

Το σώμα και η σεξουαλικότητα σε εξίσωση με την ζωή κατά τον Wilhelm Reich

(μια ανάλυση της ψυχολόγου Φωτεινής Λάζου)

ο Ράιχ μας καλεί να δούμε τον κόσμο με μια άλλη οπτική , όπου το φυσιολογικό και το υγιές ορίζονται με βάση την ελεύθερη έκφραση της σεξουαλικότητάς και το κριτήριο είναι το ίδιο το άτομο, αντιθετικά με αυτό που πολιτισμικά-κοινωνικά τείνει να μας καθορίσει. Δηλαδή την ντροπή , την αυτοσυγκράτηση, την αστική ηθική. Εναντιώνεται δηλαδή η θεωρία του Ράιχ σε ο,τι ορίζει φυσιολογικό και θεμιτό η εκάστοτε κοινωνική δομή του σύγχρονου δυτικού κόσμου. Κηρύσσει τον πόλεμο μεταξύ ατόμου και κοινωνίας, φυσιολογικού και συμβατικού, ψέματος και αλήθειας , δικαίου και αδικού. Η ικανότητα για αγάπη καθώς και η έννοια της ικανοποίησης έχει την κεντρική θέση σε αυτή την προσέγγιση του φυσιολογικού, δηλαδή η ικανότητα για ανεμπόδιστη έκφραση των αναγκών και των συναισθημάτων στον άλλο, σε αντιπαράθεση με την απαίτηση της κοινωνίας από το άτομο για συμμόρφωση προς τους κανόνες συμπεριφοράς που στόχο έχουν ακριβώς το πάγωμα της αγάπης, της φυσιολογικής ροής που καθορίζει τις σχέσεις. Αυτές οι “ανάγκες” δεν είναι τίποτα άλλο από την ικανοποίηση των αισθήσεων στο σώμα , που ταυτόχρονα οδηγούν προς ένα ερωτικό σύντροφο και προς τους άλλους σαν πιθανούς συντρόφους και προς οποιαδήποτε δημιουργική διαδικασία. Αυτού του τύπου ο ερωτισμός ταυτίζεται με την ζωή. Είναι η ίδια η ζωή που μιλάει μέσα από αυτή την αίσθηση στο σώμα. Χαρακτηριστικά λέει στην εισαγωγή του έργου του η δολοφονία του χριστού: τα γεννητικά όργανα δόθηκαν στον άνθρωπο για να ζήσει σύμφωνα με τον θεϊκό, φυσικό νόμο. Από την άλλη πλευρά βρίσκονται οι αόρατες αλυσίδες μας, η υποκρισία, το μίσος για την ζωή, η φυλακή που αισθανόμαστε ότι χτίζουμε γύρω μας αποξενώνοντάς μας από την ζωή, την κίνηση, την ευτυχία, την αλήθεια.

Ο Ράιχ ξεκίνησε σαν ψυχαναλυτής και μαθητής του Φρόυντ και άρα εξοικειώθηκε με την θεωρητικό οπλοστάσιο της ψυχανάλυσης σχετικά με την σημασία της σεξουαλικότητας, της ατομικότητας , την σύγκρουση μεταξύ ικανοποίησης των ατομικών αναγκών και των κοινωνικών απαιτήσεων/περιορισμών, τις έννοιες του φυσιολογικού και του παθολογικού σαν συνάρτηση της ικανότητας του ατόμου για ικανοποίηση και συνύπαρξη με τους άλλους και το κοινωνικό σύνολο. Αργότερα διαφοροποιήθηκε σε σημαντικά σημεία από αυτές τις έννοιες. Ο άλλος στυλοβάτης της σκέψης του είναι η κομμουνιστική θεωρία. Επίσης διαφοροποιήθηκε και αποχώρησε από το κομμουνιστικό κόμμα της Γερμανίας στο οποίο συμμετείχε. Όπως είπε και ο ίδιος ...δεν μπορούσε ούτε να δει το ψυχικά παθολογικό περιορισμένο στο ατομικό επίπεδο, ούτε μπορούσε να παραβλέψει το ψυχικό όταν μιλάμε για της υλικές συνθήκες της ύπαρξης. Ανάμεσα λοιπόν σε αυτούς τους δυο στυλοβάτες διέγραψε μια δική του πορεία.

Ριζοσπάστης, επαναστάτης πολιτικά και επιστημονικά. έβαλε στο επίκεντρο τα δικά του ερωτήματα και τόλμησε να αντιπαρατεθεί με όλους και τα πάντα που δεν δέχονταν την έννοια της ηθικής , της υγείας και της ελευθερίας σαν συνάρτηση της υγιούς σεξουαλικής έκφρασης. Αυτό που μπορούμε να πούμε ότι καθόρισε την μεθοδολογία γραφής του ήταν μια εσωτερική απαίτηση για επιστημονικότητα. Ήθελε να μπορεί να αποδεικνύει την κάθε θέση του με αδιάσειστα πειραματικά δεδομένα, ιστορικές αναλύσεις , ενδελεχή κριτική στους άλλους θεωρητικούς που συμμετείχαν στον επιστημονικό διάλογο για τα θέματα που τον απασχολούσαν. Παρόλα αυτά παρέμενε διαισθητικός, δηλαδή έδινε προτεραιότητα στις ιδέες

του και έπειτα έψαχνε για τις αποδείξεις. Σπάνια τροποποίησε κάποια ιδέα του λόγω εμπειρικών ευρημάτων. Παρατηρούμε ότι εμμένει σε θέσεις , δεν κουράζεται να επαναλαμβάνει τα ίδια επιχειρήματα για τα ίδια θέματα σε διαφορετικά πλαίσια. Επίσης χαρακτηριστικό της γραφής του είναι η επιθετικότητα, τοποθετεί στο επίκεντρο του ενδιαφέροντός του στα περισσότερα γραπτά του την υποδοχή της δικής του θεωρίας, την πικρία του για την αδικία που θεωρεί ότι του έγινε με την μη αποδοχή των αποδεδειγμένων καθεαυτών θέσεών του για την κριτική που άσκησε στην θεωρία και την πρακτική της ψυχανάλυσης ή για τα προβλήματα που είχε με τον νόμο λόγω της θεραπείας της οργόνης και τον εγκλεισμό του. Παρόλα αυτά θεωρούμε ότι αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα και πιο εμπνευσμένα παραδείγματα κριτικής του κοινωνικού συστήματος και της πολιτικής των σύγχρονων δυτικών κυρίως κοινωνιών καθώς και έναν από τους μεγαλύτερους αναζητητές της αιτίας του ανθρώπινου πόνου/δυσαρέσκειας και της δυνατότητας για την ισορροπία/ευτυχία.

Η ιδέα της σημασίας της σεξουαλικότητας για τον άνθρωπο αποδίδεται στον Φρόντ που πρώτος μίλησε ακαδημαϊκά για αυτό το θέμα σαν νευρολόγος/ψυχίατρος μέσα από ένα συστηματικό έργο που βασίζονταν κατά τον ισχυρισμό του σε παρατηρήσεις σε ασθενείς του. Η αφετηρία ήταν η προσπάθεια του Φρόντ να καταλάβει την περίπτωση της υστερίας και η προσπάθειά του να θεραπεύσει τις ασθενείς του. Η υστερία αποτελούσε μια ανεξήγητη κατάσταση για τους νευρολόγους της εποχής , με εξαίρεση ένα γιατρό τον Broeuer που μαζί με την διάσημη ασθενή του Anna O. ανακάλυψαν την “ομιλούσα θεραπεία”. Με αυτόν συνεργάστηκε ο Φρόντ ανοίγοντας τον δρόμο για την ανακάλυψη των ασυνείδητων επιθυμιών σεξουαλικού περιεχομένου και την σύγκρουση που προκαλείται από την απαγόρευση της ικανοποίησής τους από τους κοινωνικούς κανόνες συμπεριφοράς, όπως το να αισθανθεί και να εκφράσει κανείς οτιδήποτε ερωτικό για ένα γονιό ή για τον/την σύντροφο ενός φίλου. Η libido ενυπάρχει στον άνθρωπο κατά την γέννησή του. Η libido και η ενόρμηση της ζωής ταυτίζονται. Επίσης παρουσιάζεται από τον Φρόντ μια θεωρία για την δομή του “ψυχικού οργάνου” που έχει την δυνατότητα με κάποιους τρόπους να χειρίζεται ακριβώς αυτή την σύγκρουση με τις εσωτερικές αισθήσεις/ανάγκες και τους κοινωνικούς περιορισμούς εντός του συστήματός του (ή σε αντίθετη περίπτωση μιλάμε για συμπτώματα και παθολογία). Το άτομο δεν είναι πια ένα ενιαίο σύνολο συνεχούς και οργανωμένου περιεχομένου. Ο άνθρωπος πια γίνεται δυο, τρία μέρη. Υπάρχει το ασυνείδητο που ελάχιστα γνωρίζουμε για το περιεχόμενό του, αλλά μπορούμε να πούμε κάτι παραπάνω για τους κανόνες λειτουργίας του. Το συνειδητό μέρος με το οποίο έχουμε επαφή δεν είναι τα πάντα για το υποκείμενο, για το περιεχόμενο του εσωτερικού του κόσμου, αντίθετα αποτελεί μόνο ένα μέρος του τι συμβαίνει μέσα του.. Εκτός από αυτά όμως, υπάρχει και η ενσωμάτωση του κοινωνικού, του εξωτερικού που αντιπροσωπεύεται πια μέσα στο υποκείμενο συνδέοντάς το με το κοινωνικό με ισχυρούς δεσμούς. Το άτομο πια δεν συνομιλεί με τους κοινωνικούς κανόνες σαν κάτι έξω από αυτό , αλλά είναι μέρος του εσωτερικού του διαλόγου και φαίνεται αυτό με τα διλήμματα που καλείται να απαντήσει, τις ενοχές , την αδυναμία να τηρήσει αποφάσεις. Ο άνθρωπος μέσα από αυτό το σχήμα μπορεί να στραφεί και ενάντια στον εαυτό του και μάλιστα με πολλούς τρόπους. Το συνειδητό του μέρος μπορεί να αντιπαλεύει μόνιμα τις ασυνείδητες επιθυμίες του αφήνοντάς τες ανικανοποίητες και αυτές με την σειρά τους θα “αντεπιτεθούν” όταν η ένταση που έχει συσσωρευτεί από την καταπίεσή τους υπερβεί κάποιο ποσοτικό όριο ανοχής, στερώντας από το άτομο την αίσθηση του ελέγχου πάνω στην αίσθηση του εαυτού του και την συμπεριφορά του, έτσι όπως εκδηλώνονται μέσα από τα συμπτώματα. Επίσης αυτό που θεωρεί το άτομο σαν συμφέρον του μπορεί να έρχεται σε αντιπαράθεση με αυτό που θεωρεί ότι

οφείλει να κάνει. Έτσι προκύπτει η ανάγκη ο άνθρωπος να αμυνθεί απέναντι στο άγχος που προκαλείται από όλων αυτών των ειδών τις συγκρούσεις και να συνεχίσει να λειτουργεί με κάποιο ικανοποιητικό επίπεδο . Αυτοί οι τρόποι καθορίζουν αυτό που ονομάζεται προσωπικότητα/χαρακτήρας του κάθε ατόμου. Για παράδειγμα ο ψυχαναγκασμός , που προσποιείται ότι έχει μονίμως τον έλεγχο, διαλέγοντας με αυτόν τον τρόπο πάντα την συνειδητή και κοινωνική πλευρά της σύγκρουσης ή η υστερία που χρησιμοποιώντας τον δρόμο της συγκίνησης , των συναισθημάτων και της ερωτικής έλξης προσπαθεί να ξεγελάσει το ασυνείδητο προσποιούμενη ότι παίρνει το δικό του μέρος στην σύγκρουση που ταλανίζει το άτομο.

Στο ύστερο έργο του ο Φρόντ εισάγει την έννοια του ενστίκτου του θανάτου σε αντιπαράθεση με το ένστικτο της ζωής ή το σεξουαλικό ένστικτο σε μια προσπάθεια να εξηγήσει συμπεριφορές που βλάπτουν το ίδιο το άτομο. Έτσι η σύγκρουση στο υποκείμενο δεν βρίσκεται μόνο ανάμεσα στο άτομο και τον εξωτερικό κόσμο ή την αναπαραστατική αντιπροσώπευσή τους εντός του, αλλά και ανάμεσα σε δυο δυνάμεις εσωτερικά, αυτή που τείνει προς την ζωή και αυτή που τείνει προς την καταστροφή.

Για τον Φρόντ λοιπόν η σεξουαλικότητα είναι μια έννοια που συνδέει το σώμα με την αίσθηση της υποκειμενικότητας και φυσικά την συμπεριφορά, είναι η libido, η ποσότητα της ενέργειας που συνδέεται με την ζωή . Η θεραπευτική πρόταση που προκύπτει από αυτό είναι η ανάδειξη της σύγκρουσης μέσω του λόγου, ώστε να γίνει φανερό στο άτομο και μέσα από το “γνώθι σε αυτόν” αυτή θα χάσει την ισχύ της σαν ασυνείδητη αιτία της συμπεριφοράς του ατόμου.

Ο Ράιχ διαφοροποιείται από τον Φρόντ και σε αυτά τα δυο σημεία. Για τον Reich, η σεξουαλική ενόρμηση είναι η μοναδική δύναμη που κινεί τον άνθρωπο βιολογικά και ψυχικά. Μετονομάζει την libido σε οργόνη. Η δική του ενέργεια εδράζεται στο σώμα. Είναι υπαρκτή υλικά, μπορεί να μετρηθεί, να παρατηρηθεί κλπ. για το ψυχικό όργανο ωστόσο δεν υπάρχει διαφοροποίηση , δεν χρειάζεται να χρησιμοποιήσει άλλη ορολογία εφόσον δεν διαχωρίζεται η φύση της μόνης και μοναδικής ενέργειας στον άνθρωπο μεταξύ ψυχικού και βιολογικού. Άρα η σεξουαλικότητα αποκτά στον Reich την ιδιότητα της μοναδικής δύναμης στον άνθρωπο που τον συνδέει με την ζωή, που του επιτρέπει όχι μόνο να αναπαράγεται, αλλά το να αισθάνεται ζωντανός, να σχετίζεται με τους άλλους, να σκέφτεται καθαρά, να εργάζεται. Σε αντίθεση με τον Φρόντ προσπαθεί να εντοπίσει και να μετρήσει αυτήν την ενέργεια. Ενώ για τον Φρόντ η έννοια της ενέργειας παραμένει ασαφής , για τον Ράιχ αποτελεί μια συγκεκριμένη υλική οντότητα που η συσσώρευσής της ταυτίζεται με την ασθένεια την ψυχική και την σωματική δυσλειτουργία, ενώ η εκφόρτισή της ταυτίζεται με την υγεία και την ισορροπία του ατόμου. Για τον Ράιχ οι κινήσεις ή ο εγκλωβισμός της σεξουαλικής ενέργειας στο σώμα ταυτίζονται με τα νοητικά σχήματα του ατόμου σε ψυχικό επίπεδο και τα συναισθήματα καθώς και την ικανότητα για αγάπη και εργασία. (και για τον Φρόντ η ικανότητα για σύναψη ικανοποιητικής σχέσης με ερωτικό σύντροφο και η ικανότητα εργασίας είναι στον ορισμό του φυσιολογικού). Η κύρια διαφορά που προκύπτει από αυτό είναι ότι και στον Φρόντ και στα νεότερα ρεύματα της ψυχανάλυσης μέσω των εννοιών της αναπαράστασης , της φαντασίας , της ικανότητας αναβολής και φυσικά ο λόγος βάζουν το άτομο στο επίκεντρο της διαχείρισης της σύγκρουσής του και περιγράφουν την νεύρωση σαν την διαδικασία άμυνας ενάντια στην υγεία που δίνει τον χρόνο στο άτομο να αναβάλει την λύση της. Στην προσέγγιση του Ράιχ αυτή η παράταση θεωρείται να είναι το ίδιο το πρόβλημα, η συναισθηματική πανούκλα όπως την ονομάζει ο ίδιος. Για αυτόν η λύση της σύγκρουσης έχει δυο τιμές ικανοποίηση και υγεία ή παραίτηση και

ασθένεια. Στην θέση δηλαδή της ομιλούσας θεραπείας βάζει την ικανότητα για ικανοποιητική σεξουαλική επαφή.

Συνέπεια αυτής της θεώρησης είναι και η σημαντική τροποποίηση της τεχνικής της ψυχανάλυσης που έφερε ο Ράιχ. Αυτός εισήγαγε την εργασία με το σώμα κατά την συνεδρία. Ισχυρίστηκε ότι η αντιμετώπιση της θωράκισης στα συγκεκριμένα σημεία του σώματος όπου αυτή εντοπίζεται έχει την ίδια σημασία και αποτελέσματα με την υπερνίκηση των αμυνών σε ψυχολογικό επίπεδο και μάλιστα έλεγε ότι αυτοί είναι δυο ισότιμοι θεραπευτικοί δρόμοι ανάμεσα στους οποίους ο θεραπευτής μπορεί να επιλέξει κατά περίπτωση.

Η ιδέα της σύγκρουσης είναι το πεδίο που φέρνει το ερώτημα της ένταξης ή υποταγής του ατόμου στο κοινωνικό περιβάλλον ή αντίθετα την επαναστατικότητα. Είναι αυτό που λέει ο ίδιος ο Ράιχ ότι ανοίγει την ψυχανάλυση στην κοινωνιολογία. Είναι το ερώτημα της ηθικής που φέρει η ψυχανάλυση. Δηλαδή ποια είναι η λύση στην σύγκρουση του ατόμου που προτείνεται τελικά, ώστε να “θεραπευτεί” το άτομο από την ψυχική ασθένεια και την δυσαρέσκεια.

Δέχεται βασικά ο Ράιχ το σχήμα της σύγκρουσης ανάμεσα στις ενορμήσεις και τον εξωτερικό κόσμο, με την ματαίωση που επιφέρει αυτός και την εσωτερική ηθική σαν αυτοάρνηση της ικανοποίησης, κατά αυτόν δευτερογενείς και ανεπιθύμητη. Αποδίδει στον Φρόντ την θέση ότι η παραίτηση από το ένστικτο είναι η αναγκαία συνθήκη για την ανάδυση του πολιτισμού. (του πατριαρχικού σημειώνει ο Ράιχ) . Λύση που αποδίδει στον Φρόντ, η εξιδανίκευση ή παραίτηση, (ισχυροποίηση του εγώ). Αυτό για τον ίδιο μεταφράζεται σε ανταλλαγή της ικανοποίησης με μια νεύρωση. Καταγγέλλει λοιπόν ο Ράιχ την ψυχανάλυση για οπισθοχώρηση από τα ίδια τα συμπεράσματά της που θα οδηγούσαν σε μια πραγματική σεξουαλική επανάσταση προς χάριν μιας συντηρητικής στροφής εν είδει αποδοχής του ψυχαναλυτικού πλαισίου από τον περίγυρο.

Η λύση που προτείνει ο ίδιος είναι η ίδια η σεξουαλική πράξη. Η ικανότητα για ικανοποιητική σεξουαλική συνένωση είναι η μοναδική απάντηση. Η μόνη παραίτηση που μπορεί να υπάρξει είναι από προηγούμενα στάδια ικανοποίησης για την υιοθέτηση νέων και καταλληλότερων.

Η αυτοάρνηση λοιπόν για αυτόν δεν είναι παράγωγο του ενστίκτου του θανάτου , αλλά καταπίεση από έξω. Αν εξαιρεθεί αυτό το άλλοθι οδηγεί σε επανάσταση, (αυτή η λειτουργία του ενστίκτου του θανάτου του Φρόντ είναι δική του ερμηνεία). Με την απόρριψη του ενστίκτου του θανάτου ο Ράιχ ενδυναμώνει την θέση του για την προτεραιότητα της ζωής, το μονοπώλιο της.

Ο Ράιχ θέτει το ερώτημα της υγείας και της παθολογίας σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο , τη σχέση σώματος και ψυχής/ψυχολογικού , το θέμα της αλήθειας, της ελευθερίας και δίνει σαφείς απαντήσεις. Τοποθετεί το σώμα και την σεξουαλικότητα στο επίκεντρο, εφευρίσκει μια ονομασία για την ζωτική ενέργεια, την εντοπίζει , την μελετά και με αυτή την οπτική εφορμά να δώσει τις απαντήσεις σε αυτά τα μεγάλα ερωτήματα. Η θεωρία του δεν είναι μόνο μια θεωρία για την ψυχική υγεία, ούτε για τα κοινωνικά συστήματα διακυβέρνησης, διατείνεται ότι πραγματεύεται την ουσία του ανθρώπινου πόνου, την αλήθεια της ύπαρξης στην βάση της. Όχι ακαδημαϊκά, αλλά πραγματικά και άμεσα.

Τι συνιστά σεξουαλικότητα για τον Ράιχ ?

Βάζει στο επίκεντρο τη σεξουαλική λειτουργία “φυσιολογικά” σαν γιατρός. Με αναλυτικές περιγραφές στο βιβλίο του η λειτουργία του οργανισμού περιγράφει την διαδικασία έντασης, φόρτισης και εκφόρτωσης έτσι όπως δημιουργείται στα σεξουαλικά όργανα κατά την

σεξουαλική επαφή. Η δυνατότητα του οργανισμού να φερθεί φυσιολογικά δεν κρίνεται από την στιγμή της συνεύρεσης με τον σεξουαλικό σύντροφο, άλλα και από την προηγούμενη ικανότητα του σώματος να διαχειρίζεται ομαλά την ροή της σεξουαλικής ενέργειας, την έλλειψη θωράκισης, όπως ονομάζει την μακροχρόνια ακαμψία μυών που εμποδίζουν την ροή της ενέργειας στο σώμα και σημείων έντασης. “ Η βιολογική ενέργεια κυβερνά το σωματικό και το ψυχικό”. Ταυτίζει την ψυχική υγεία με την ικανότητα αίσθησης του σώματος , των μηνυμάτων και της ροής της βιοφυσικής ενέργειας μέσα στο σώμα.

Η φυσιολογική λειτουργία του οργανισμού, του επιτρέπει να μπορεί να συνευρίσκεται ικανοποιητικά για τον ίδιο και για τον άλλο, πράγμα που σημαίνει ότι έχει και την ικανότητα να κάνει υγιείς σχέσεις όπου σχετίζεται με τον άλλο με αγάπη. Η ικανότητα για εργασία είναι παρούσα εφόσον το άτομο μπορεί να είναι δημιουργικό με ζωντανό ενδιαφέρον για τον κόσμο. Αυτό είναι βασικό επιχείρημα γιατί η κοινωνία δεν μπορεί να σταθεί χωρίς αυτήν την ικανότητα. Το άτομο μπορεί να αυτοκαθορίζεται, οδηγείται στο να πάρει τις αποφάσεις που είναι κατάλληλες για το ίδιο, δεν μπορεί να χειραγωγηθεί από τον φόβο. Εφόσον η λειτουργία του σώματος είναι σύμφωνη με τις αρχές της ζωής, τότε και η σκέψη του είναι ορθολογική. Το φυσιολογικό άτομο έχει φτάσει στο στόχο , στην αυτορρύθμιση.

Μεγάλο μέρος του έργου του καλύπτει την παθολογία της μη αποδοχής του νόμου της ζωής όπως εκφράζεται από την σεξουαλική ενέργεια.

Η σύγκρουση ανάμεσα σε ένστικτο και ηθική, το εγώ και τον εξωτερικό κόσμο, δημιουργεί σαν σύμπτωμα αυτό που ονομάζει θωράκιση. Το άτομο που έτσι και αλλιώς δεν είναι ενήμερο της σύγκρουσης απομακρύνεται ολοένα από την αυτορρύθμιση. Η θωράκιση κατευθύνεται και προς τις δυο κατευθύνσεις. Το άτομο γίνεται ψυχρό απέναντι στις ενστικτικές αισθήσεις του και παράλληλα δεν μπορεί να σχετιστεί με τους άλλους με ικανοποιητικό τρόπο, δεν μπορεί να δώσει και να πάρει ευχαρίστηση. Η ικανότητα για ζωή συρρικνώνεται.

Η θωράκιση είναι μια έννοια που σύμφωνα με την μεθοδολογία του Ράιχ εφαρμόζεται και στο σωματικό και στο ψυχικό επίπεδο. Είναι ταυτόχρονα μυική, με την ακαμψία συγκεκριμένων μυών που σχετίζονται κανονικά με την εκφόρτιση της ενέργειας και ψυχική με τις άμυνες που αναπτύσσει το άτομο απέναντι στις καταστάσεις της ζωής και μπορεί να ονομαστεί και ψυχαναγκασμός.

Εκεί που η ζωή είναι μονίμως σε κίνηση , η θωράκιση παγώνει και ακινητοποιεί το άτομο και το σώμα του. Εκεί που η ζωή αγαπάει και σαν συνέπεια είναι ελεύθερη απέναντι στις ερωτικές σχέσεις, η θωράκιση ρίχνει το άτομο με απληστία στο να κάνει έρωτα χωρίς ικανοποίηση. Παράγοντας έτσι την πορνογραφία, τον βιασμό, την χειραγωγή και εκμετάλλευση του άλλου και τον σαδισμό. Το γενετήσιο αγκάλιασμα συμβαίνει λέει ο Ράιχ φυσικά όταν και οι δυο σύντροφοι το αισθανθούν σαν αναγκαίο, δεν εκβιάζεται. Αντίθετα ο θωρακισμένος άνθρωπος δεν μπορεί να περιμένει, δεν μπορεί ουσιαστικά να συντονιστεί με τον άλλο. Ο οργασμός φυσιολογικά οδηγεί σε απώλεια της ατομικότητας και αυτό συμβαίνει αμοιβαία, αντίθετα η θωράκιση θέλει να αποσπάσει ένα οργασμό από τον άλλο. Έτσι η θωράκιση στρέφεται ενάντια στην ζωή και την μισεί, αποτελεί εχθρό της. Την μισεί γιατί την νοσταλγεί, γιατί βλέπει την διαφορά ανάμεσα στην δική της ακαμψία και στην ελεύθερη κίνηση από την άλλη. Την μισεί ακόμα γιατί δεν μπορεί να την έχει , αισθάνεται αποκλεισμένη. Το μίσος είναι παρών κάθε φορά που κάποιος θυμίζει αγάπη , αλλά δεν μπορεί να ικανοποιήσει την αντίστοιχη δίψα γιατί το ίδιο το άτομο που μισεί δεν μπορεί να την πάρει και όχι γιατί δεν του δίνεται.

Όλη η περιγραφή της αρρώστιας που διατρέχει τον άνθρωπο όταν η σεξουαλική ενέργεια δεν εκφράζεται-βιώνεται φυσιολογικά την ονομάζει συναισθηματική πανούκλα. Χρησιμοποιεί μια

μεταφορά από την ιατρική γλώσσα, περιγράφει με ιατρικούς όρους την κατάσταση του ανθρώπου. Η ιατρική ορολογία δίνει την ψευδαίσθηση, “ψευδοασφάλεια” του αντικειμενικού. Περιγράφει συμπτώματα, ψάχνει τις αιτίες και διερευνά το “προσδόκιμο ζωής” του ασθενή, ακόμα και το πώς μεταδίδεται, εφόσον μιλάμε για μεταδόσιμη ασθένεια’.

Είναι η απάντηση στο γιατί ο άνθρωπος δεν μπορεί να είναι ευτυχισμένος, ή διαφορετικά, ελεύθερος ή υγιείς. Είναι η αιτία που τον κρατάει δέσμιος στη φυλακή του να μη ζει, να μην βιώνει την ζωή άμεσα, αλλά μέσα από ένα παραπέτασμα. Τα δεσμά βρίσκονται μέσα στον ίδιο, στην δομή του χαρακτήρα του.

Είναι η παγίδα όπως το ονομάζει, που ο ίδιος ο άνθρωπος μπήκε εκεί και για κάποιο λόγο δεν μπορεί να βρει την έξοδο από αυτήν. ο Ράιχ λοιπόν αναλαμβάνει να αναζητήσει την έξοδο καθώς και τον λόγο που δεν έχει βρεθεί ακόμα από την ανθρωπότητα και τις σχετικές θεωρίες.

Η ανθρωπότητα κατασκευάζει θεωρίες και πολιτικά συστήματα αποφεύγοντας συστηματικά την λύση σε αυτήν την ερώτηση. Όλες οι θεωρίες και τα πολιτικά συστήματα περιφέρονται γύρω από το ερώτημα για να το συγκαλύψουν. Τα συνέδρια, η εκπαίδευση, η ιατρική γυρνάνε γύρω από το ερώτημα απαγορεύοντας να αγγιχτεί η ουσία του προβλήματος που θέτουν. Δεν μπορούν όμως να αποφύγουν το ερώτημα γιατί είναι στην βαθύτερη φύση του ανθρώπου να έλκεται από το φυσικό, όπως είναι στη φύση του ανθρώπου να αποφεύγει τον πόνο. Η βαθύτερη ασυνείδητη επιθυμία του ανθρώπου είναι προς την ζωή και στο να βγει από την παγίδα.

Έτσι οι θεσμοί και οι δραστηριότητες του ανθρώπου στοχεύουν προς το να διακοσμήσουν την παγίδα ή να κάνει την διαβίωση μέσα σε αυτήν πιο άνετη, ακόμα υπόσχονται αιώνια ζωή μετά από αυτήν, αλλά η εύρεση της εξόδου είναι αδύνατη. Γιατί? Λόγο φόβου, ο άνθρωπος που έχει αρρωστήσει από την συναισθηματική πανούκλα δεν μπορεί να αντέξει το ζωντανό.

Οι άνθρωποι λοιπόν ψάχνουν εναγωνίως την έξοδο, ενώ αυτή είναι εκεί και δυννητικά φανερή σε όλους. Τους μιλάει μέσα στα σώματά τους, κάθε φορά που δεν λένε σε αγαπώ, κάθε φορά που ψάχνουν μια αιτία για να συκοφαντήσουν κάποιον που ξέρουν πως είναι αθώος, κάθε φορά που “ξεχνάνε” κάτι σημαντικό, κάθε φορά που συνωμοτούν σε ένα ψέμα με κάποιον άλλο, γνωρίζοντας και οι δυο ότι ξεγελάνε την αλήθεια προς το παρών. Εκεί λοιπόν εντοπίζει ο Ράιχ την τραγικότητα του ανθρώπου. Σε αυτό το σημείο είναι που οι αντιφάσεις της ζωής κλειδώνουν την κλειδαριά της παγίδας και ο πόνος του ανθρώπου για αυτό τον λυγίζει και γίνεται όλο και χειρότερα όσο περιμένει την λύση από κάπου έξω από αυτόν, αντί για να κάνει αυτό που έχει να κάνει ο ίδιος το απλό βήμα να δεχθεί τους νόμους της ζωής και να απαρνηθεί τους νόμους της υπολογιστικής σκέψης, ξεκινώντας από μια μόνο στιγμή.

Τα παραδείγματα που φέρνει για να εξηγήσει την κατάσταση της συναισθηματικής πανούκλας είναι πολλά και διατρέχουν όλο το έργο του, όπως και όλες τις πλευρές της ανθρώπινης ύπαρξης. Ο γάμος και η οικογένεια σαν θεσμός που διασφαλίζει την διαίωνιση της πανούκλας, οι ηγέτες που οδηγούν στην υποδούλωση, η καταδίκη των ελεύθερων ανθρώπων, ο φασισμός.

Στο βιβλίο η δολοφονία του χριστού περιγράφει το μίσος απέναντι στα πρόσωπα που “φέρνται με καλοσύνη”, ενάντια στην ζωή, του καλού εν γένει, της ζωής της ίδιας. Όλα αυτά αντιπροσωπεύονται στο όνομα του χριστού, που το χρησιμοποιεί και σαν έννοια.

Λέει χαρακτηριστικά, ότι η ζωή αναπαράγεται, αυξάνει και συντηρείται αιώνια, αντίθετα η πανούκλα είναι ένα αδιέξοδο, είναι στείρα. Η πανούκλα διαχωρίζει την θρησκεία από τον έρωτα, μετατρέποντας σε αφηρημένη έννοια την αγάπη, την γνώση του εαυτού, την ελευθερία. Ο μυστικισμός αυτός απομακρύνει το θεϊκό που είναι ο έρωτας και η ζωή από την πραγματική

του βίωση σε ένα υπερπέραν απροσπέλαστο. Ανάμεσα στην ζωή και στον άνθρωπο μπαίνει πλέον ένας καθρέπτης, μια ομίχλη, η αίσθηση του κόσμου γίνεται μέσα από ένα αντικατοπτρισμό. Η ουσία της δεν μπορεί να αγγιχτεί, παρότι είναι πάντα εκεί. Αυτό που εξωθείται στο υπερπέραν δεν είναι η ίδια η ζωή βέβαια, αλλά η ίδια η δυνατότητα του ατόμου να ζήσει με αμεσότητα. Η δολοφονία του χριστού (του ζωντανού, του καλού) γίνεται συνεχώς μέσα στο ίδιο το άτομο. Η απελπισία των ανθρώπων είναι ότι πιστεύουν, μέσω αυτής της μυστικοποίησης ότι δεν μπορούν ποτέ να είναι έτσι, ελεύθεροι. Το τραγικό είναι ότι ο χριστός, η ζωή είναι βέβαιη ότι μπορούν και ποτέ δεν τον εγκαταλείπουν.

Απέναντι στην ανυπόφορη για τον θωρακισμένο άνθρωπο απλότητα της ζωής στέκεται η εξουσία των δικτατόρων, των διεστραμμένων ηγετών που χρησιμοποιούν ακριβώς αυτήν την αίσθηση αδυναμίας των ανθρώπων για να τους πείσουν ότι η ζωή τους δεν έχει άλλο νόημα παρά μόνο την υποταγή στην δική τους προσωπική εξουσία και στα περιεχόμενα που θέλουν αυτοί να δώσουν, με την επίφαση ότι πρόκειται για κάτι σημαντικό και μεγαλύτερο από τους ίδιους. πχ. να πεθάνεις για την πατρίδα ή η υποχρέωση να ζήσεις χρωμένος.

Η σεξουαλική πράξη έχει την ίδια τύχη όπως και η ταυτόσημη της, ο χριστός. Η θωράκιση χρησιμοποιεί την σεξουαλική πράξη επίσης σαν απομίμηση του εαυτού της. Στερημένη από την σημασία της γίνεται ένα κακέκτυπο, κάτι βρώμικο. Δεν είναι πια συντονισμένη με την ζωή, αλλά αντίθετα τείνει στην δολοφονία της αίσθησης και περιορίζεται σε μια παγωμένη αίσθηση ανικανοποίητου που μονίμως προσπαθεί να ικανοποιηθεί μόνο με μια απαίτηση να πάρει κάτι από τον άλλο. Η συνάντηση με τον άλλο ακυρώνεται.

Το “καθιστό” όπως ονομάζει την ακινησία της θωράκισης, είναι η κατάσταση του ακίνητου, ψυχολογικά και κοινωνικά. Ακόμα και αν ταξιδεύει κανείς είναι ακίνητος, μεταφέρει παντού την ακαμψία του, τις συνήθειές του. Πολιτισμοί ολόκληροι δεν είναι δυνατόν να μετακινηθούν και να αλλάξουν κάτι στην δομή τους λόγω του βάρους αιώνων ακαμψίας.

Ο θεσμός του γάμου φτιαγμένος για να εξυπηρετήσει καταρχήν το οικονομικό σύστημα, με τα θέματα της κληρονομιάς, τίθεται κατά της ερωτικής συνύπαρξης των δυο ατόμων που εμπλέκονται σε αυτόν. Κατά συνέπεια παράγει την διαστροφή, στην σεξουαλική πρακτική ανάμεσα στο ζευγάρι και ταυτόχρονα οδηγεί σε μια εξωσυζυγική ερωτική ζωή που αναγκαστικά αντιβαίνει την αστική ηθική, αναγκάζοντας το άτομο να εγκλωβιστεί ακόμα περισσότερο στην σύγκρουση μεταξύ ικανοποίησης και ηθικής. Φυσικά αυτός ο θεσμός συμμετέχει ενεργά στην διαπαιδαγώγηση των παιδιών στα θέματα του χειρισμού της σεξουαλικότητάς τους και τα προσανατολίζει προς την υποβίβαση της και την υποκρισία.

Ο φασισμός είναι ένα φαινόμενο που μελέτησε ο Ράιχ υπό την οπτική της συναισθηματικής πανούκλας και ταυτόχρονα είναι ένα πεδίο έρευνας που επιχειρεί να ενοποιήσει το ατομικό και το συλλογικό μεθοδολογικά. Υπάρχει αυτό το δίλημμα κάθε φορά στις κοινωνικές επιστήμες μεταξύ του κοινωνικού και του ατομικού σαν βασικό εργαλείο προσέγγισης των διαφόρων φαινομένων. Λέει ότι ο Χίτλερ βρήκε χώρο να αναπτυχθεί εκεί που οι οικονομικές διαδικασίες έτσι όπως είχαν περιγραφεί από τον Μαρξ άφηναν ένα κενό όπου ανάγκες (φανταστικές-ψυχολογικές) του πληθυσμού έμεναν χωρίς ανταπόκριση. Αλλιώς το ονομάζει και βιοψυχικό κενό. Οι άνθρωποι λοιπόν θέλουν τον φασισμό γιατί αντανάκλα την χαρακτηριστική τους. Αυτή είναι η χαρακτηριστική έτσι όπως διαμορφώνεται από την διαστροφή της κοινωνικής διαπαιδαγώγησης. Δεν είναι αυτός ο πυρήνας του ανθρώπου που στην βάση του, στην βιολογία του γνωρίζει τις ανάγκες του και πως να τις ικανοποιήσει, αλλά ένα επίστρωμα που κατασκευάστηκε. Σαν πολιτική εκφράζει τον σαδισμό και την πατριαρχική κοινωνία που τοποθετείται απέναντι στην μητριαρχική λογική που είναι υπέρ της ευχαρίστησης και της

ικανοποίησης. Ο φασισμός σχετίζεται με τον σαδισμό, την αυταρχικότητα και την απώλεια της ευθύνης του ατόμου για τον εαυτό του. Εκπροσωπεί για το άτομο που τον ακολουθεί την ανώτερη αρχή που μπορεί να ακολουθήσει, αντί για την αρχή της ζωής την οποία έχει χάσει. Με την φυλετική θεωρία που ενσωματώνει διατείνεται την καθαρότητα, κάτι που χρειάζεται ο θωρακισμένος άνθρωπος εφόσον ο ίδιος αισθάνεται βρώμικος και μακριά από την αλήθεια. Του θυμίζει τέλος την δομή της οικογένειας στην οποία μεγάλωσε, του επιτρέπει να επαναλάβει την δουλική ταύτιση με τον ψυχαναγκαστικό πατέρα. Έτσι ο φασισμός είναι το πολιτικό σύστημα που στρέφεται ενάντια στην βιολογική δομή του ανθρώπου και συντηρεί την άρρωστη χαρακτηριστική του.

Δεν υπάρχει πολιτικό σύστημα που να εγγυάται την καλή λειτουργία μιας κοινωνίας. Αν υπήρχε θα ήταν βέβαια σύμφωνο με τις αρχές της φυσιολογικής σεξουαλικής λειτουργίας. Οι οικονομικές συνθήκες, που υποχρεώνουν σε μια ταξική κοινωνία το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού να ζει με περιορισμένα μέσα ενώ απαιτεί το μέγιστο της εργατικής τους δύναμης δεν αποτελεί επαρκή λόγο για ανατροπή του συστήματος, όπως ήλπιζε ο μαρξισμός γιατί διαφορετικά η επανάσταση θα είχε συμβεί ήδη. Από την άλλη πλευρά η ανάγκη για ελευθερία επίσης δεν μπορεί να πάρει αυτόν τον ρόλο γιατί μέσα από την διάδοση της συναισθηματικής πανούκλας οι άνθρωποι πιο πολύ έχουν την ανάγκη να απομακρυνθούν από αυτήν παρά να την διεκδικήσουν. Άρα για τον Ράιχ και αυτή μπορούμε να πούμε ότι είναι η συμβολή του στα πολιτικά κινήματα, είναι η στροφή προς το υποκείμενο σαν φορέα της αλήθειας και σαν το μοναδικό κριτήριο της υγιούς συνύπαρξης με τους άλλους σε μια κοινωνική δομή. Η επαναστατική πράξη δεν είναι κάτι που μπορεί να επιτευχθεί ακολουθώντας το πρόγραμμα κάποιου κόμματος ή έναν αρχηγό. Η επαναστατική πράξη είναι το άτομο να φτάσει στην αυτορρύθμιση μέσα από την εξυγίανση της σεξουαλικότητάς του.

Η πανούκλα για τον Ράιχ, πάντα νικάει χρησιμοποιώντας αθέμιτα μέσα, με το μίσος που με λύσσα ορμάει ενάντια στην αλήθεια και την ζωή και συστηματικά την υπονομεύει, ενώ στόχος της είναι κυριολεκτικά να την σκοτώσει. Η αλήθεια και η ζωή από την άλλη πλευρά είναι ανίκανη να αμυνθεί σε αυτά τα μέσα, η ζωή απλά υπάρχει και θεωρεί δεδομένο ότι και οι άλλοι θα κάνουν το ίδιο. Δεν προσπαθεί να επιβληθεί, να πείσει, να καταστρέψει. Επίσης αρνείται να πάρει την θέση του ηγέτη και να ικανοποιήσει την απαίτηση της πανούκλας για ασφάλεια. Αυτά της τα χαρακτηριστικά την κάνουν ευάλωτη στην πολύ έμπειρη και ικανή για καταστροφή αντίθετη δύναμη, που μπορεί κατά καιρούς να δυσφημήσει ή να ενσωματώσει τον φορέα της αλήθειας ώστε να τον αποδυναμώσει και να του προσδώσει τα δικά της χαρακτηριστικά.

Αυτό που ονομάζει αντι-αλήθεια ο Ράιχ είναι μια παραποιημένη αλήθεια που ταυτόχρονα διατηρεί το γόητρο και την δύναμη της αλήθειας γιατί απλά την θυμίζει. Γιατί όμως ο άνθρωπος σε αιώνες ιστορίας προτιμά την αντι-αλήθεια από την αλήθεια? Γιατί απλά να μην δέχεται να ζήσει την ζωή και προτιμά να την πολεμά με κόστος την ίδια την υγεία και την ευτυχία του? Με άλλα λόγια γιατί υπάρχει το κακό στον κόσμο. Ο άνθρωπος γεννιέται ελεύθερος, μα ζει σαν σκλάβος, με αυτή την διαπίστωση και παραδοχή που έχει δανειστεί από τον Ρουσσώ ξεκινάει αυτήν την αναζήτηση ο ίδιος. Η απάντηση του Ράιχ είναι ο φόβος. Ο φόβος για αυτό που έχει προδώσει ήδη, που έχει απολέσει ενώ το λαχταρά. Τι τον έκανε να φτάσει σε αυτό το σημείο? Η ασθένεια που ονομάζεται συναισθηματική πανούκλα και που μεταδίδεται από γενιά σε γενιά, ο άνθρωπος είναι καταδικασμένος στα πλαίσιά της να φοβάται την ελευθερία. Αυτή η ασθένεια είναι συνυφασμένη με την δομή του ανθρώπου, έτσι είναι κατασκευασμένος ο άνθρωπος. Δηλώνει ότι τον απασχολεί πιο πολύ το ερώτημα της εξόδου

από αυτή την κατάσταση του εγκλωβισμού παρά να βρει την αρχή της ασθένειας. Το προπατορικό αμάρτημα που είναι το πρώτο σημείο αναφοράς στα θεολογικά -κοσμολογικά κείμενα του δείχνει την λύση. Το ίδιο το σημείο εισόδου στην παγίδα , είναι λογικά και η έξοδος από αυτήν.